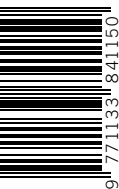

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

Ecosistema IT, aliança tecnològica cooperativa

Pàg. 10

Dorys Ardila Muñoz:
«Colòmbia ha resistit gràcies a
la cura de les dones»

Pàg. 13

Món rural,
Les noves economies
a la ruralitat

Pàg. 20

Ressenya,
Una història de
l'autogestió

Pàg. 24

Prevenió de Riscos Laborals

Única cooperativa catalana acreditada
com a Servei de Prevenció Aliè

99%

de renovacions
anuals

9,1

valoració dels
nostres clients

15

anys fent
prevenció

- Salut i benestar des de la integració de la prevenció a la producció
- Eficàcia, adaptabilitat i implicació al servei del desenvolupament de les empreses
- Un model de treball flexible en base a normes internacionals de qualitat

www.sepra.cat

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arc Cooperativa pots fer un consum responsable tot impulsant el mercat social

www.arc.coop

FEM ECONOMIA SOCIAL

Serveis per a entitats i col·lectius d'economia social i autònoms

Ajudem en el dia a dia: gestió
Aportem totes les eines: formacions
Impulsem idees: assessorament
Fem créixer projectes: acompanyem

També intervenim en processos de
remunicipalització i relleu empresarial

Gestió · Assessorament · Formació

Trafalgar, 50-52 baixos, Barcelona | 93 268 21 99 | cronda.coop | info@cronda.coop

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Josep Edo, Agnès Giner, Carla Liébana, Xavi Palos, Ricard Pedreira, Xavier Pié, Joseba Polanco, Esteve Puigferrat, Olga Ruiz, Quim Sicília, Jordi Via i Armand Vilaplana.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Marvin Meyer - Unsplash

Disseny, maquetació i impressió:

L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL

Dipòsit legal B-22.823/80

ISSN 1133-8415.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.

 Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Sebastià Jodar.

05

EDITORIAL

Legislació i capacitats diverses.

06

NOTICIARI

Agnès Giner

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

Tret de sortida als Reconeixements CoopCat 2021 i acte de digitalització de la governança cooperativa al Canòdrom.
Confederació de Cooperatives de Catalunya

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Ecosistema IT, aliança tecnològica cooperativa.
Pep Valenzuela

13

L'ENTREVISTA

Dorys Ardila Muñoz.
Josep Comajoan

17

ECONOMIA PER LA VIDA

El fenomen dels supermercats cooperatius i participatius.
Laura Bosch

20

SOSTENIBILITAT

Les noves economies a la ruralitat.
Raiels, SCCL

24

RESSENYA

Una història de l'autogestió.
Ricard Pedreira

27

RETALLS

Destruir la marca per construir la ciutat.
Mar Masip

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Sebastià Jodar

(Vilanova i la Geltrú, 1957), Enginyer agrícola, expert en desenvolupament rural i 'coach' d'equips

Del cooperativisme m'atrau i m'ha atret sempre la seva filosofia de base: la cooperació, la solidaritat i la intercooperació entre persones i organitzacions. La construcció d'estructures empresarials basades en el suport mutu, el treball digne i la redistribució de la riquesa generada, entre els socis i la comunitat.

I malgrat això **també hi ha disfuncions que no m'agraden** i encara estan molt vives, com l'existència de cooperatives petites i grans, que tenen una organització piramidal i jeràrquica; que semblen no confiar en la capacitat, les competències, la responsabilitat i la creativitat de les seves persones per portar l'activitat cooperativa a millors nivells de servei i força cooperativa.

En la meua situació actual (visc en un petit poble de l'Anoia) considero i veig que **el cooperativisme i l'economia social i solidària ja estan contribuint i contribuiran a la reactivació econòmica del món rural**, i ho faran de manera sostenible. El món rural català té una gran tradició cooperativa que està ressorgint i consolidant-se. Existeixen noves cooperatives i projectes transformadors arreu del territori, dedicats a la gestió forestal sostenible, els conreus ecològics, la transformació agroalimentària, els bancs de llavors, projectes cooperatius de cohabitatge, les comunitats energètiques locals, cooperatives especialitzades en la definició i realització de projectes de desenvolupament rural, i tantes més!, que em fan ser optimista.

Legislació i capacitats diverses

Amb quinze anys de retard, finalment la legislació civil i processal de l'Estat espanyol s'ha adequat a la Convenció internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat, feta a Nova York el 13 de desembre de 2006, que proclama que aquestes persones tenen capacitat jurídica sobre tots els aspectes de la seva vida en igualtat de condicions que la resta. I ho ha fet amb l'anomenada Llei estatal 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica.

Aquesta llei és fruit d'una profunda reforma de la legislació civil i processal, en què per fi s'ha eliminat la institució de la declaració judicial d'incapacitat, que equivalia a privar de tota les facultats d'autogovern les persones que n'eren declarades, tant per regir la seva vida personal, com la laboral, la social o els aspectes patrimonials. En concordança amb això, el Llibre segon del nostre Codi Civil també ha estat modificat gràcies al Decret llei 19/2021, de 31 d'agost.

Ambdues normes parteixen del respecte a la dignitat de la persona i al principi d'igualtat i, per tant, declaren la plena capacitat de totes les persones per governar els aspectes que les involucren. En tot cas, estableixen els mecanismes de suport que puguin necessitar cadascú en concret i en funció també de les seves circumstàncies, un suport que, a partir d'ara, es denominarà assistència, amb la qual cosa s'elimina també la figura de la tutela.

Ja va sent hora que deixem de veure aquestes persones com a menys capacitades, almenys en un sentit global. Si en tenim dubtes, n'hi ha prou que pensem en algunes experiències que ens proporcionen les organitzacions de l'economia social i solidària per tal que se'ns esvaeixin. Realment podem creure que persones "incapaces" poden elaborar productes punters del mercat alimentari, com els iogurts de La Fageda, els vins i olis de L'Olivera o els arrugats d'El Rosal?

Per això també, potser caldria anomenar d'una manera més encertada aquestes persones que no pas amb la paraula "discapacitades". Sabem que no és fàcil i que ja s'han proposat altres termes que han tingut més o menys recorregut, com "persones amb altres capacitats", "amb capacitats diferents" o amb "diversitats funcionals". Sembla que no s'acaba de trobar el terme rodó i dins el sector mateix conviuen opinions diferents. Però, sincerament, a nosaltres ens costa qualificar com a discapacitat algú que, en lloc de fer les cilíndriques neules, tradicionals a la nostra taula per Nadal, ha creat un producte innovador, els arrugats, amb el qual, de manera infal·lible, i any rere any, sorprenem les persones convidades.

En qualsevol cas, constitueix una bona notícia que la legislació, que sempre va a remolc dels canvis socials, reconegui que tothom tenim capacitats diverses. I sens dubte ens hem de felicitar perquè les organitzacions dedicades al foment de la inserció social, laboral o habitacional formin una part important de l'economia social i solidària, que sempre ha promogut, defensat i practicat els valors de dignitat i d'igualtat de totes les persones.

FOTO: Arrugats de xocolata. El Rosal.

40 ANYS D'ACCIÓ SOLIDÀRIA CONTRA L'ATUR

Aquest 2021 Acció Solidària Contra l'Atur (ASCA) fa anys: n'ha complert quaranta des de la seva creació el mes de setembre de 1981.

Acció Solidària Contra l'Atur (ASCA) és una fundació sense ànim de lucre que ajuda que les persones que es troben a l'atur o en situacions de treball precari puguin crear o consolidar una ocupació digna que els doni l'oportunitat real de tornar a començar i tenir una vida digna mitjançant el treball.

En aquests quaranta anys, ASCA ha ajudat a crear més de 16.000 llocs de treball estables i viables en 14.000 projectes mitjançant el finançament de les iniciatives promogudes per persones en atur o amb treballs precaris.

Premis al Foment de l'Ocupació Josep M. Piñol

Anualment, des de 1997 reconeixen l'esforç d'aquelles persones, empreses i entitats que treballen a favor de crear o consolidar llocs de treball digne, i per això, en honor al primer president, Josep Maria Piñol, atorguen cada any els Premis al Foment de l'Ocupació Josep M. Piñol que reconeixen la iniciativa més innovadora i la millor trajectòria.

Enguany s'han presentat 45 projectes a la convocatòria: 17 a la millor trajectòria i 28 a la iniciativa més innovadora. Els premis es lliuraran el pròxim 25 de novembre de 2021, a les 17 h, en un acte públic en el Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona. El jurat està format per nou persones professionals reconegudes de diferents àmbits: industrial, universitari i Tercer Sector Social.

ASCA ha treballat durant quaranta anys per donar molta feina, i malauradament han de seguir-ho fent perquè la situació social no solament no millora, sinó que empitjora cada vegada més. Però sortosament continuen motivats pel suport que reben de donants i amistats tot i que cada cop els cal més col·laboració per poder ajudar més persones.

Seguiran treballant sota el lema «No ens ATURarem».

+ info: www.acciosolidaria.cat

1981-2021

40 ANYS FENT MOLTA FEINA

SANT SEBASTIÀ, CAPITAL DEL COOPERATIVISME PER DOS DIES

La Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya va ser present a l'acte de lliurament dels Premis Denon Artean.

Donostia es va convertir, els dies 6 i 7 d'octubre, en la capital del cooperativisme amb la presència de nombroses delegacions del moviment cooperatiu, referents de l'economia social europea, i el president de l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI), Ariel Guarco, que va rebre el premi Denon Artean del cooperativisme basc.

En aquest marc, la confederació de cooperatives de consumidors i usuaris a escala estatal, Hispacoop, va aprofitar per celebrar a la mateixa ciutat de Sant Sebastià el seu Consell Rector ampli, aquest cop, a representants dels consells rectors de les federacions sòcies amb l'objectiu de debatre el futur de l'organització i fer una visita a la central logística del Grup Eroski a Elorrio.

Amb motiu del lliurament dels premis Denon Artean, el Consell Superior de Cooperatives d'Euskadi va exercir d'amfitrió de nombroses reunions i activitats de les organitzacions presents, com són les confederacions d'ensenyament, de treball associat, de consumidors i usuaris o agroalimentàries. La presència europea també va tenir un acte destacat on l'intergrup Social Economy del Parlament Europeu es va reunir amb l'assistència d'europarlamentaris.

El premi Denon Artean és el màxim reconeixement que atorga el cooperativisme basc, promogut pel Consell Superior de Cooperatives d'Euskadi. La primera edició, el 2018, es va concedir de manera pòstuma a José María Arizmendiarieta.

L'Aliança Cooperativa Internacional és la portaveu de les cooperatives en el món. Es va fundar el 1895 amb la finalitat de promoure el model cooperatiu i agrupa 318 organitzacions de 112 països. És l'organisme federatiu de representació i proporciona una veu global i un fòrum de coneixement, experiència i acció coordinada per als 3 milions de cooperatives que s'estima que hi ha en el planeta.

EL GRUP ECOS CELEBRA EL 10è ANIVERSARI

El grup Ecos ha fet deu anys aquest 2021 i va aprofitar la Fira d'Economia Solidària de Catalunya (FESC) del cap de setmana del 23 i 24 d'octubre –que alhora també celebrava la desena edició– perquè els saludéssim i els felicitéssim al seu estand, on oferien una sorpresa molt dolça. També s'hi podien recollir els dos nous volums d'Ecos de Transformació: el núm. 11, *Ecosistemes cooperatius*, i el núm. 12, *Avaluació de projectes a l'economia social i solidària*. Us els podeu descarregar en format PDF a: www.grupecos.coop/ecos-transformacio. En el marc de la FESC, el grup Ecos també va participar a la Taula sobre mercat social i intercooperació del dissabte 23. Properament el grup Ecos anunciarà més esdeveniments vinculats a la celebració dels seus deu anys de vida.

Ecos és un grup cooperatiu amb seu al carrer Casp, 43 de Barcelona, format per 18 empreses de l'economia social i solidària que volen ser una alternativa al model socioeconòmic actual, basada en els valors de l'economia social i solidària. La seva missió és fer créixer el mercat social, apropant-hi més organitzacions, sectors econòmics, administracions públiques i persones, a partir de l'actuació de les organitzacions sòcies del grup, de la intercooperació entre elles i de les relacions que es fomentin amb altres agents. Moltes felicitats pels deu anys!

+ info: www.grupecos.coop

Premis economia social 2021

El passat divendres 15 d'octubre va tenir lloc l'acte de lliurament dels Premis economia social 2021 als millors treballs de final de grau, final de màster i final de postgrau en l'àmbit del tercer sector, l'economia social i les cooperatives. Emmarcats dins el programa de foment de l'economia social del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya amb el Ministeri de Treball, els Premis economia social es fan en col·laboració amb la Fundació Roca i Galès i tenen la finalitat de reconèixer treballs acadèmics teòrics i pràctics que posin en valor noves maneres de produir, gestionar i consumir.

Properament publicarem una àmplia crònica d'aquest acte, però us avancem el nom de les persones guardonades i el títol dels seus treballs. Els guardons van ser: per als primers premis, 1.100 euros; per als segons, 900; i, a més, 300 euros en vals de productes i serveis de mercat social. Els premis van recaure en:

Premi especial

"La qualitat democràtica a l'ESS d'escala", de Raimon Carreras Marín

Primer premi treball final de postgrau

"Transició energètica, per a qui? Una reflexió sobre el potencial de l'ESS en una transició energètica justa", de Clàudia Torrens Flores

Segon premi treball final de postgrau

"L'extensió .Coop: antecedents, actualitat i visió de futur", de Maria Martí Sabaté

Primer premi treball final de grau

"Moviment cooperatiu i dret a la ciutat. Mancomunar la ciutat per produir noves quotidianitats", d'Almodis Cebrià Salvador

Segon premi treball final de grau

"Model cooperatiu d'habitatge i organització de les cures: espais col·lectivitzats i dinàmiques Igualitàries", d'Anna Carles Martín

Primer premi treball final de màster

"Creació i promoció de rutes turístiques a la província de Lleida utilitzant les agrobotigues com a element dinamitzador", de Raül Masot Pinilla

Segon premi treball final de màster

"La coproducció en les polítiques socials a Barcelona. Una mirada des d'Alencop, Diomcoop i el Sindicat Popular de Venedors Ambulants", de Júlia Jaumot Lluch

COMUNITAT ENERGÈTICA DEL GUINARDÓ, LA PRIMERA DE BARCELONA

La Comunitat energètica del Guinardó fa una crida a l'autoorganització en el primer projecte comunitari d'autoconsum compartit de Barcelona. Concretament criden a l'autoorganització en comunitat energètica a les veïnes i veïns que viuen a menys de 500 metres del Casal de Joves Girapells (c. Teodor Llorente, 20) i que vulguin formar part de la solució i ser protagonistes de la transició energètica.

Els objectius de la Comunitat energètica del Guinardó són autoproduir energia fotovoltaica i compartir-la, així com crear una comunitat autogestionada, democràtica i oberta. En definitiva, treballar perquè la vida, les persones i la terra siguin la prioritat, lluny dels oligopolis de sempre.

Podeu informar-vos-hi presencialment cada dimarts de 18 a 20 h a la llibreria Rocaguinarda (c. Xiprer, 13) de Barcelona.

Més info: coop@rocaguinarda.org i barcelona@somenergia.coop

Curs d'ecologia política de la nova Universitat Popular Autogestionada

La Universitat Popular Autogestionada, presentada públicament el passat 14 d'octubre, arrenca l'activitat amb un curs de 7 sessions sobre ecologia política, que es duran a terme cada dijous de 18 a 20 h entre el 4 de novembre i el 16 de desembre, majoritàriament a La Comunal de Sants.

El curs d'ecologia política planteja tres objectius: per una banda, aprendre a identificar les influències del pensament economicista tant en l'àmbit material (estructures socials i productives) com simbòlic (subjectivitats individuals i col·lectives). D'altra banda, desenvolupar una mirada crítica que permeti problematitzar aquestes influències i analitzar les seves conseqüències tant en el sistema-món com a les alternatives plantejades des de baix. I, per últim, la capacitat per a la construcció d'alternatives emancipadores des d'una conceptualització natura-societat com a sistemes connectats i interdependents.

La Universitat Popular Autogestionada (UPA) neix de la necessitat de construir un espai d'aprenentatge mutu des de i per als moviments socials de base. El seu objectiu principal és generar un espai de recerca i d'aprenentatge autònom per a la creació i producció col·lectiva de pensament crític, que ens encamini a l'emancipació del capital.

El projecte d'universitat popular parteix inicialment d'una proposta de La Ciutat Invisible i La Comunal, amb la complicitat de diferents persones i col·lectius amb les quals comparteixen una àmplia trajectòria.

+ info, inscripcions i programa a: www.upa.cat

TRÈVOL COOPERATIVA CELEBRA 37 ANYS AMB MOLTES NOVETATS

La cooperativa de missatgeria i neteja Trèvol ha anunciat que, coincidint amb la celebració del 37è aniversari, inicia un nou projecte de distribució urbana sostenible a través d'una microplataforma DUM (distribució urbana de mercaderies). També ha anunciat que trasllada la seva seu a la Nau Bostik, al barri de la Sagrera de Barcelona.

La cooperativa autogestionada Trèvol va néixer el 1984 amb el servei de missatgeria, i el 1992 va incorporar la bicicleta com a eina de treball, la qual cosa els va convertir en pioners a l'Estat. Quatre anys després, la cooperativa va incorporar una nova àrea de negoci: Trèvol Neteja. L'any 2003 va afegir vehicles elèctrics a la seva flota, i així va fer una clara aposta per la sostenibilitat. Finalment, el 2012 va iniciar la distribució de productes de mercat social amb les sigles SMS.

La celebració del 37è aniversari tindrà lloc el 27 de novembre a la Nau Bostik de Barcelona.

Felicitem també les companyes de Trèvol pel seu projecte cooperatiu, autogestionat i viu!

Confederació de Cooperatives de Catalunya

@CooperativesCAT

TRET DE SORTIDA ALS RECONeixEMENTS COOPCAT 2021

Potser les adversitats no ens fan millors, però segur que ens fan més forts. Adaptar-se a les circumstàncies i saber definir noves estratègies són els primers passos per poder superar les dificultats. En el devastador i incert escenari de pandèmia i postpandèmia, les cooperatives han demostrat la seva flexibilitat i resiliència, i han esdevingut un actor essencial per satisfer les necessitats bàsiques de moltes persones.

Per això, un any més i ja sumem cinc edicions, des de la Confederació de Cooperatives de Catalunya convoquem els Reconeixements CoopCat 2021, per seguir visibilitzant i premiant la tasca i els mèrits del cooperativisme d'arreu de Catalunya. Més enllà dels premis, els Reconeixements CoopCat són una oportunitat per mostrar l'orgull que sentim del model i els valors que repre-

senten el cooperativisme. En una societat cada vegada més individualista i egoista, les cooperatives aposten per sumar talents, unir esforços i compartir recursos per construir un present i un futur millor.

Els Reconeixements CoopCat 2021 distingiran, en una gala que se celebrarà el divendres 17 de desembre, els millors projectes cooperatius en cinc categories diferents: Compromís amb el territori; Compromís amb les persones; Compromís amb la intercooperació; Cooperativa jove i innovadora, i Reconeixement a la trajectòria. El període per presentar candidatures als Reconeixements serà del 18 d'octubre al 15 de novembre. Les bases i el formulari d'inscripció es poden consultar al web de CoopCat: www.cooperativescatalunya.coop

ACTE DE DIGITALITZACIÓ DE LA GOVERNANÇA COOPERATIVA AL CANÒDROM

La digitalització de la governança cooperativa no és solament un repte de futur, sinó que és una necessitat del present. Facilitar l'accés a processos participatius, reunions societàries i presa de decisions des de qualsevol indret, amb totes les garanties de seguretat i amb la traçabilitat de tot el procés, és l'objectiu de la digitalització.

Per tal de seguir impulsant aquesta digitalització i donar a conèixer la plataforma Cercles.Coop i la comunitat Meta.Cercles.Coop, el 2 de novembre es va celebrar un acte al Canòdrom-Ateneu d'Innovació Digital i Democràtica. La jornada va comptar amb una exposició-col·loqui d'Ismael Peña, director general de Participació Ciutadana de la Generalitat de Catalunya; Carol Romero, presidenta de l'Associació Decidim, i Lorena Torró, directora de CoopCat. Seguidament, a través d'una dinàmica participativa

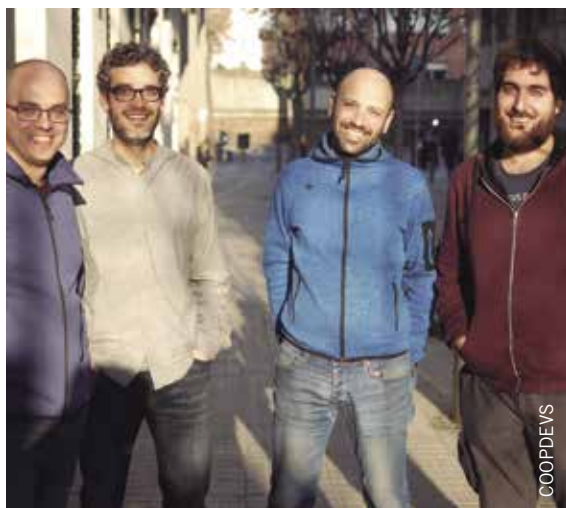
amb els assistents, es van intercanviar opinions sobre els reptes, les oportunitats i les pors que representa la digitalització en la governança cooperativa.

La governança és un component clau de la diferència cooperativa. Els principis i valors cooperatius apelen a un procés de presa de decisions obert, voluntari i democràtic, i la governança cooperativa és un instrument essencial per a l'aplicació d'aquests principis i valors. En una economia mundial cada vegada més regulada, complexa i interdependent, i en què les pressions del mercat són cada vegada més fortes, també la governança està en adaptació permanent. Així doncs, la incorporació de les tecnologies en la gestió -també societària- de la cooperativa permet que aquesta millori i sigui més sostenible, més emprenedora i, avui, també més democràtica.

Ecosistema IT, aliança tecnològica cooperativa

Com amb els àtoms d'Epicur, succeeix també que els recorreguts de persones i cooperatives es desvien i es troben per, en lloc de repetir allò de sempre, fer coses noves, com ara posar la tecnologia, no al servei de l'enriquiment particular i l'especulació, sinó de projectes cooperatius i transformadors. És el cas de les cooperatives de consum Som (Mobilitat, Energia i Connexió) i les de treball Coopdevs, Col·lectivaT i Facto.

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

Equip de Coopdevs.

Ha nascut una aliança tecnològica amb el nom d'Ecosistema IT cooperatiu per desenvolupar processos tecnològics al servei de les cooperatives i el món de l'economia social i solidària. Sòcies de Som Mobilitat i Coopdevs van iniciar una primera col·laboració, ara fa més de tres anys, a partir de la visió de la tecnologia com un recurs per compartir i intercooperar. «Parlem d'una inversió molt costosa que no totes les cooperatives es poden permetre», explica l'Enrico Stano, de la cooperativa Coopdevs, constituïda amb l'objectiu de «millorar la societat a través de la tecnologia», al mateix temps que defensant els valors del «cooperativisme obert»; i així, «qui ho pot fer ha d'ajudar les altres», defensa.

Res a veure amb els mecanismes imperants del mercat capitalista, subratlla l'Enrico, format en administració i direcció d'empreses i en programació i noves tecnologies. Tot seguit, van començar a cercar la implicació d'altres agents i es van trobar amb Som Connexió, que necessitava desenvolupadors d'una

tecnologia específica, però relacionada amb el projecte que ja havien posat en marxa els primers.

En aquest temps, han anat resolent urgències i necessitats tecnològiques de les dues Som, «però sempre pensant que el resultat pogués replicar-se i servir a altres cooperatives», matisa Stano. Poc després, s'hi va sumar Som Energia, «i estem trobant les sinergies, fent servir les mateixes tecnologies, tots els equips tècnics es coneixen». Coopdevs coordina i assessora els projectes tecnològics. Per exemple, Som Energia ha desenvolupat un programa que digitalitza els processos de recursos humans durant el 2021 que ara pot servir també per a Som Connexió, perquè «hi ha comunicació i intercooperació constants».

«El bonic d'aquest últim any, amb aquest projecte», destaca l'Enrico, «és que ja tenim una visió de gerència conjunta, i les tres Som veuen que no és una qüestió merament tècnica, sinó que és estratègia de futur». L'experiència viscuda d'intercooperació es mostra, a més, més pràctica i productiva que competir

i intentar crear o comprar cadascú pel seu compte la tecnologia que necessita.

Per exemple, Som Mobilitat va fer una inversió per actualitzar sistemes de gestió societària (altes i baixes de sòcies, entre d'altres), processos que ha treballat amb el seu codi. Ara, els fa servir Som Connexió i també alguns supermercats cooperatius. «Veus! Tot encaixa!», celebra l'Enrico. «No han hagut de tornar a treballar, reinventar quelcom que ja existia o comprar-lo».

I el procés continua sense fi. Si Som Connexió innova o millora quelcom en el sistema, això li servirà després també a Som Mobilitat. I així s'han implantat cinc o sis processos nous o amb tecnologia nova o replantejant-los, «però amb una inversió molt menor que fer-ho des de zero», destaca l'Enrico, que parla de «pol·linització» entre aquests processos i projectes.

Tot plegat, amb una perspectiva que vol incorporar més agents i més experiències. Ara, Som Mobilitat treballa en un projecte, en l'àmbit estatal amb altres cooperatives, de

cotxe-compartit, *carsharing* cooperatiu, en el marc de l'ecosistema IT. Tindrà una estructura a part, però compartint la tecnologia, «els sistemes tecnològics són transversals a tots els sectors», emfasitza Stano, i afirma que «es treballa amb la mateixa tecnologia i es va més de pressa». De fet, Som Mobilitat ja va fer aquesta mateixa reflexió amb cooperatives del seu sector a diferents països europeus i van fundar la cooperativa europea The Mobility Factory amb la mateixa lògica.

En aquest moment, els dos àmbits de treball i comunicació, el tècnic i el de governança, estan consolidats. «Això ara no pot parar, el procés engegat d'aquesta forma va resolent problemes i necessitats actuals i noves, parlant sempre i pensant de forma conjunta, això ja està passant», explica amb il·lusió Stano.

Parlen d'àmbits perquè l'aliança no té encara una estructura institucionalitzada. Es treballa en allò que cal resoldre, i això inclou projectes horitzontals, com ara el sistema de gestió societària i el de recursos humans, que els necessita tothom.

Esquerra: Tasques de programació informàtica de Coopdevs.

Dreta superior: Equip de treball de Som Mobilitat.

Dreta inferior: Aplicatiu de Som Mobilitat per al servei de mobilitat elèctrica compartida.

Però els sectors de treball de les cooperatives són diferents.

En l'horitzó s'albira una aliança amb estructures d'intercooperació verticals-sectorials i horitzontals de treball conjunt entre les verticals, simultàniament; en un àmbit geogràfic que pot abastar Europa, com de fet ja fa Som Mobilitat. De moment, de manera encara informal, la governança del projecte funciona de forma horitzontal, amb grups de

“

La tecnologia és un recurs per compartir i intercooperar, hom parla d'una inversió molt costosa que no totes les cooperatives es poden permetre.

“

**En tres anys
s'han anat
resolent urgències
i necessitats
tecnològiques
de les dues Som,
sempre pensant
que el resultat
fos reproduïble
i servís a altres.**

SOM CONNEXIÓ

treball i coordinació de totes les cooperatives. Les decisions, però, corresponen a les cooperatives de consum, «nosaltres estem allà proveïnt o aportant el punt de vista estratègic tecnològic i també d'execució en alguns casos», declara Stano.

No cal insistir en la importància de la consultoria tecnològica en aquest projecte. Una consultoria diferent per a un projecte innovador i solidari, és clar. «Nosaltres aprofitem l'economia d'escala en la qual s'emmarca aquest sistema, no per guanyar més diners o per patentar i bloquejar l'accés a les innovacions, sinó per potenciar el nostre sector, per sumar més», subratlla l'Enrico.

Una part molt important d'aquest treball és garantir l'accés a talents, la qual cosa no és gens fàcil, informa el tècnic de Coopdevs. Programadors, analistes i altres tenen un mercat que atreu molt, amb sous molt alts. «No volem sous bombolla, però cal entendre la situació del mercat per decidir les condicions que hauríem d'oferir per poder atreure i retenir aquest talent».

Caldria coordinar aquestes necessitats i compartir aquests recursos, proposa l'Enrico, perquè no sigui un pes massa gran per a ningú,

«creant un sistema de mobilitat i compartir talent en l'ecosistema».

L'arrencada de l'Ecosistema IT ha comptat amb el finançament del programa Singulars de suport a l'economia cooperativa i social. «Tota subvenció que arribi és benvinguda», celebra Stano, «però pensem que no es pot dependre d'aquestes. Gairebé totes les subvencions que tenim ajuden a projectes que es farien igualment, potser de manera més lenta o petita, perquè som cooperatives sostenibles, i compartir projectes redueix les inversions, de vegades un terç o, fins i tot, la meitat».

La intercooperació no s'acaba en els límits actuals de l'Ecosistema IT. Assegura l'Enrico que es proposen «ajudar les cooperatives que no tinguin la força suficient per invertir en tecnologia». Imaginen una lògica i espai com la del programari lliure, en el qual «és important que hi hagi totes les mides i tipologies de cooperatives».

És clar que les inversions i despeses no cauen del cel, reconeix l'economista i programador, «però aquí, la cooperativa que fa la inversió ha de veure que la recuperació d'aquesta no és directa, qui entra paga una quota com a inversió sobre el mante-

Equip de Som Connexió.

niment i el creixement de les eines. Per exemple: Som Connexió ha fet la inversió per desenvolupar un programa; quan entri Som Mobilitat el farà servir i el millorarà, i això Som Connexió s'ho trobarà fet, hi haurà més gent que sap com funciona, és una inversió de futur».

Tot plegat, les perspectives de futur són «fantàstiques; comencem a veure resultats, hem fet feina, intercooperant molt i comprovant que això funciona», conclou Stano.

“

**S'albira una aliança
amb estructures
d'intercooperació
verticals-sectorials i
horitzontals de treball
conjunt, en un àmbit
geogràfic que pot
abastar Europa.**

Dorys Ardila Muñoz

«Colòmbia ha resistit tot el període de guerra gràcies a la cura de les dones»

Un personatge històric que voldries conèixer... El papa Francesc.

Una lectura imprescindible... *El principito*

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: No tinc Twitter

No podries viure sense... Sense la Mare Terra, la família i els amics

Encara tens pendent... Enfortir-me com a cooperativista, personalment i professionalment

El cooperativisme és... Construir i enfortir xarxes per al Bon viure social i comunitari

Dorys Ardila Muñoz va arribar a Catalunya fa 18 anys, quan va haver de sortir de Colòmbia. Ja aleshores treballava en temes relacionats amb la construcció de pau, a l'Escola de Cultura de Pau, i també durant 12 anys com a investigadora a la Universitat Autònoma. Membre de la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia i de la Taula Catalana de Codesenvolupament, des de fa cinc anys està vinculada a diferents projectes d'economia social i solidària, bàsicament a través de la cooperativa La Fàbrica i de Gestapaz, actualment en procés de cooperativització.

Josep Comajoan
Dies d'Agost, SCCL
@diesdagost

66

«El cooperativisme català té força camí per córrer en internacionalització.»

En quin moment es troba el procés de pau de Colòmbia?

Depèn des d'on es miri, es pot veure el got mig ple o mig buit. El govern actual ha complert amb unes obligacions mínimes que es desprenen dels acords. Quan es va firmar l'acord de pau amb l'administració anterior es van escollir uns municipis de les zones més afectades pel conflicte. Uns, anomenats municipis PDET, tenen prioritat per rebre recursos per enfortir el seu desenvolupament econòmic i cohesió social. Però també hi ha uns altres municipis anomenats PNIS, amb uns pressupostos que es desprenen d'una voluntat d'afavorir la substitució dels cultius il·lícits, en tant que un dels motors de la guerra a Colòmbia és el narcotràfic. Tenim dues causes estructurals que continuen estant presents: el tema de la terra, que no ha estat resolt, perquè a Colòmbia no hem tingut reforma agrària, a diferència d'altres països de l'Amèrica Llatina.

Sí, després parlem del tema de les terres.

D'acord. Doncs en el tema del narcotràfic, mentre no hi hagi una expressió de voluntat política i de corresponsabilització de la comunitat internacional, històricament continuarem carregant el problema, i això vol dir més morts, més *cartels* de la droga, més importacions per porta il·lícita, més obertura de comptes *offshore* en paradisos fiscals, etc. Això és una cadena. I tots els elements hi continuen sent presents. En aquests municipis, algunes de les comunitats camperoles, o comunitats afrocolombianes, o fins i tot algunes comunitats indígenes, tot i que menys, es van comprometre a substituir el cultiu de la coca per d'altres com patata, blat de moro, cafè... I què ha passat? Que s'hi ha incrementat l'assassinat de líders ambientalistas, molts dels quals lideraven aquestes comunitats que van decidir fer el trànsit a una economia legal o

formalitzada. Assassinats tant per *cartels* de la droga com per grups armats organitzats, bandes de criminals, o fins i tot en algun cas, per algunes guerrilles que no van entrar en l'acord de pau. Això és un problema gravíssim que tenim.

Vaja...

Ara mateix tenim 296 excombatents de les FARC, reincorporats, firmants de l'acord de pau, que han estat assassinats, a part d'altres problemes interns entre ells, que també és un factor a tenir en compte. Això és una notícia de fa pocs dies: el partit polític que van conformar, que primer es va dir FARC i després Partit dels Comuns, s'ha dividit. La direcció que va estar a les negociacions de l'Havana, ha entrat en contradiccions polítiques amb un altre grup. I uns senadors, encara amb escó al Senat, han format un altre espai. Un espai d'economia social i solidària.

Espai d'economia social i solidària destinat a facilitar també la reincorporació dels exguerrillers al món laboral?

Quan es van firmar els acords de l'Havana, en termes econòmics ells van optar per la via de l'economia social i solidària. El govern de l'època, de l'administració Santos, va començar a posar les condicions per construir la infraestructura necessària perquè els futurs reincorporats de les FARC tinguessin uns mecanismes i uns recursos per aterrar en el món laboral. Aquesta proposta es va anomenar Ecomun, un paraigua que agrupava totes les cooperatives o expressions associatives d'economia social i solidària que es van conformar. Però hi ha hagut diferències, i 8.000 excombatents n'han marxat.

Deu-n'hi-do, però són molts sobre el conjunt?

Sí, un 70% de les persones. S'han reunit amb el govern i amb la representació de les Nacions Unides, i han constituït una

nova associació. O sigui, que ells també estan passant una crisi política. Això representa una dificultat afegida més en un escenari d'incompliments, perquè no s'han donat les garanties per a la cura de la vida i no s'ha executat tot el volum de recursos que s'havien acordat. I, per acabar-ho d'adobar, Colòmbia entra en un escenari de contesa electoral l'any vinent. Tot plegat en un marc de discussió molt profund, com en el tema de l'esclarament de la veritat, fruit del sistema de justícia transicional que s'ha instaurat, amb macrocasos encara oberts. Hi ha una disputa per la veritat entre la drete reaccionària que nega que passés res, i les associacions de víctimes que lluitem per la construcció de la veritat històrica.

Tot això en un context electoral.

Doncs sí. I per acabar de fixar el marc, és necessari valorar la importància de l'acompanyament internacional. És a dir, que si el procés de pau a Colòmbia no hagués tingut l'acompanyament internacional, el compliment deficitari, del got mig ple o mig buit estaria en uns nivells més baixos. Per tant, la presència internacional, tant institucional com de societat civil, ha estat molt important.

Tornem a l'economia social i solidària. Quin paper està jugant en tot plegat?

Important. Una de les lliçons positives de la crisi colombiana és la solidaritat que ha sorgit de l'associacionisme, independentment que aquest s'expressi o no en la forma jurídica de cooperativa. Hi ha molts exemples, des de mares de família amb horts urbans, joves que s'han organitzat a través de projectes d'emprenedoria digital, organitzacions camperoles que s'han ajuntat per tirar endavant conreus, programes de collites, etc. O les *mingas* indígenes, gràcies a les quals s'han aconseguit algunes fites que altres comunitats indígenes que no estan tan organitzades des d'un punt de vista associatiu no han tingut.

Però l'economia més liberal també deu haver intentat treure profit de la situació?

Sí. A Colòmbia el sistema bancari és amo i senyor de tot el que té a veure amb els crèdits. Per tant, per accedir a un crèdit, si ets dona, si ets negra i, per dir alguna cosa, si ets lesbiana, les possibilitats d'accedir a un crèdit són molt baixes. Se li deixen diners a qui té diners. No hi ha unes condicions per poder afavorir aquestes economies més febles. La banca ètica a Colòmbia encara és feble i no té prou capacitat per respondre a les necessitats d'aquesta població.

Parlem una mica més dels projectes d'economia social i solidària per afavorir la reincorporació al món laboral d'antics guerrillers.

Sí, n'hi ha alguns que tenen el suport de la cooperació internacional. Per exemple, la cooperació basca, que està executant algunes línies dels fons econòmics de pau promoguts per la Unió Europea. Alguns projectes sorgeixen del que es va anomenar la Convergència Social i Solidària, una plataforma de cooperatives nascuda per donar suport al procés de pau a Colòmbia. Aquestes cooperatives han donat assistència legal perquè les expressions d'associacionisme dels reincorporats fossin viables. I el 2016 es va constituir la Mesa Nacional d'Economia Social i Solidària, on hi ha totes les federacions de cooperatives compartint espais o objectius comuns i que també han donat suport a les cooperatives dels reincorporats.

I amb quin resultat? Hi ha algun cas interessant per esmentar?

Sí, sí, alguns d'ells es van exposar el 2019 a la Fira d'Economia Solidària de Catalunya. Hi van venir algunes d'aquestes persones reincorporades que estan en cooperatives. Com Ultrahuilca, que al sud de Colòmbia, a l'Huila, dona suport a una cooperativa, Agropaz, que són 450 reincorporats que estan desenvolupant un interessant projecte agropecuari. N'hi ha d'altres que fan cervesa, tèxtils, de turisme ambiental, de dones... diverses expressions d'associacionisme que van caminant, algunes més fortes que d'altres, tot i que n'hi ha que han fracassat.

ALEX AUBERT

Dorys durant l'entrevista aquest octubre a la Lleialtat Santsenca.

Em parlaves del problema endèmic de les terres. No està ben resolt, oi?

No. L'assignació pressupostària en l'acord de pau pel que fa al tema de les terres no obeeix a criteris tècnics, i això dificulta fer-ne el seguiment i avaluar-ne l'impacte. A Colòmbia s'havia de crear l'anomenat cadastre multipropòsit, perquè durant el conflicte es van espoliar milers d'hectàrees per part dels grups paramilitars. I la idea és que aquestes terres es puguin formalitzar, i saber quines van ser expropia-

des, quines es poden tornar, quines s'assignaran als nous projectes productius en aquells municipis de què parlava abans... Aquest era un dels propòsits del govern, però ha estat boicotejat pels sectors polítics i econòmics, que no els interessa que es faci realitat.

I llavors la desigualtat es perpetua...

Exacte. I aquí seguim. O sigui, tornem a estar altre cop en una situació d'un postacord armat. Vam firmar un acord de pau, de cessament de les hostilitats, però és un acord no va tancar la confrontació armada, perquè continuem tenint grups armats, una guerrilla -la segona més gran quan existien les FARC, l'ELN- que continua, les dissidències de les FARC que van continuar altre cop a la guerra, els cartels del narcotràfic i tota la resta de grups hereus del paramilitarisme, que continuen assassinant líders, desplaçant camperols, fent tota la feina bruta.

Quin paper juga la dona en tot aquest procés? És possible aportar-hi una perspectiva feminista?

Sí. La concepció de l'arquitectura del procés de pau a Colòmbia és una concepció molt sofisticada, i té dues singularitats. Per una part, el reconeixement de la centralitat de les víctimes. Però també que per primera vegada en negociacions de pau contemporànies es crea una subcomissió de gènere. I aquesta subcomissió

“

«A Colòmbia hi ha temes de digitalització, construcció, residus, etc., nínxols que estan allà esperant que les cooperatives arribin.»

és resultat de les lluites del moviment feminista a Colòmbia. I van ser les organitzacions feministes que van contactar a les guerrilleres que estaven en la negociació, i a l'Havana es forma aquesta subcomissió de gènere que fa una quantitat de propostes al procés. I s'ha avançat alguna cosa, però com deia abans, amb aquest govern ha estat a pas de tortuga. I entre les coses que s'han anat quedant en el congelador han estat els temes de gènere, no només per a les reincorporades, sinó també per a la resta de dones dels municipis on s'actua.

I la perspectiva feminista, de cures, de posar les persones al centre, etc.?

Està molt present en les iniciatives que s'han anat desenvolupant no solament per part de les excombatents, sinó de la resta de dones. Colòmbia ha aconseguit resistir tot aquest període de guerra, que ja portem més de 60 anys, gràcies a la cura de les dones. Les dones han estat les que, amb el seu treball, esforç, compromís, amor, generositat i cura, han aconseguit que Colòmbia no se n'hagi anat al fang directament. Les dones de totes les bandes.

I com pot col·laborar el cooperativisme català en el procés?

El 2016 es va presentar una oportunitat interessant quan el secretari del Ministeri de Treball del govern de Santos va visitar Catalunya, perquè estaven mirant formes d'associacionisme en diferents països per veure com podrien adaptar-les al procés que s'havia d'iniciar a Colòmbia. En aquesta època, ja amb la cooperativa La Fàbrica, vam parlar amb Jordi Via, el comissionat d'Economia Social de l'Ajuntament de Barcelona de l'època. Hi va haver un apropament i després Josep Maria Navarro, de La Fàbrica, va ser convidat pel govern de Colòmbia, vam estar en un seminari amb incorporats i representants d'altres cooperatives i de l'Agència Nacional de Reincorporació, analitzant espais d'economia social i solidària que es poguessin tenir en compte. En tornar de Colòmbia, vam començar a difondre-ho aquí, perquè el cooperativisme jugués un paper en la construcció de pau, no solament a Colòmbia, sinó també en llocs com Palestina, Iraq, el Congo, etc. Llocs amb conflictes crònics, i on el cooperativisme català podria jugar un paper important.

I què? Amb quin resultat?

Jo tinc molt clar que els catalans són solidaris. Però una cosa és l'internacionalis-

66

«296 excombatents de les FARC, reincorporats, firmants de l'acord de pau, han estat assassinats.»

me solidari, com a actitud política enfront d'una violació de drets humans, que pot ser temporal, però l'exercici polític hauria de tenir continuïtat. Perquè una altra cosa és la internacionalització, o un procés d'internacionalització i llaços econòmics entre cooperatives catalanes amb homòlogues en altres països. El cooperativisme català, des del meu modest coneixement, té força camí per córrer en aquest aspecte. De fet, el 2019, La Fàbrica i Gestapaz, l'organització on jo ara estic, vam fer una investigació amb algunes cooperatives catalanes, i una de les principals conclusions és que si bé hi ha interès, els nexes i les xarxes són febles. No hi ha consciència entre les cooperatives catalanes del gran potencial que tenen. Ja voldria jo que a Colòmbia les cooperatives fossin com el que són aquí. Hi ha molt potencial per poder desplegar aquestes xarxes, enfortir circuits econòmics, generar ocupació, comerç just, banca ètica... hi ha molt per fer i molt molt molt per construir.

Hi ha alguna cosa en ferm, però?

En aquests moments, amb una subvenció de l'Ajuntament de Barcelona, les cooperatives La Fàbrica i La Ciutat Invisible, i Gestapaz, tirarem endavant un projecte, que seria la segona part d'aquesta proposta. L'objectiu és fer un mapatge d'entitats associatives catalanes interessades en un procés d'internacionalització com aquest, i catalogar-ho per sectors, perquè tenim clar que tot el tema del desenvolupament sostenible, de la lluita contra el canvi climàtic, ha de ser el tema número 1, perquè si el planeta no té vida, no tenim existència. Però també hi ha temes de digitalització, construcció, residus, etc., nínxols que estan allà esperant que les cooperatives arribin.

Però des de Colòmbia això no es pot interpretar com un intrusisme, com una intervenció forana en processos propis?

No. Així com en la construcció de pau hi ha una figura que es diu els miralls de la pau, un també podria mirar-se en els miralls del desenvolupament cooperatiu d'altres països. Una fórmula guanya-guany mai no pot ser considerada intromissió. És intromissió el que fan les potències econòmiques, com els Estats Units, Rússia o moltes vegades la Unió Europea.

I què és Gestapaz?

És una organització de dones llatinoamericanes, i algunes catalanes, que ens organitzem des de l'any 2008. Vam començar treballant amb el sector estudiantil llatinoamericà i hem treballat en temes d'incidència política en la construcció de pau. Fa quatre anys vam començar a caminar de la mà de La Fàbrica i estem en el camí de convertir-nos en cooperativa. Per buscar i gestionar projectes associatius que puguin impulsar propostes per a dones i joves.

Quins tipus de projectes?

Per exemple, estem mirant la possibilitat de donar suport a horts urbans, però també algunes propostes relacionades amb dones i sector agroalimentari a Colòmbia, comunitats camperoles de dones.

Quin paper jueguen les persones originàries de Colòmbia que viviu aquí, en aquest vincle entre el cooperativisme català i l'economia social i solidària a Colòmbia?

Un paper important. Per una banda, per autoocupar-nos i generar oportunitats econòmiques, no per enriquir-nos, però sí per tenir una qualitat de vida digna. La idea és poder fer de corretja entre aquí i allà.

EL FENOMEN DELS SUPERMERCATS COOPERATIUS I PARTICIPATIUS

Assistim darrerament al sorgiment dels supermercats cooperatius en diferents localitats arreu d'Europa. Ciutadanes de desenes de ciutats a França, Bèlgica, Alemanya, Itàlia, diverses localitats ja a l'Estat espanyol i particularment a Catalunya, s'han vist atretes pel model de supermercat cooperatiu i participatiu, difós a través el documental titulat *Foodcoop*, que va ser promogut pels impulsors del supermercat parisenc «La Louve» i directament inspirat en el del «Park Slope Food Coop» de Brooklyn, EUA.

Laura Bosch
Foodcoop BCN
@FoodCoopBCN

Recollint molts dels principis ja introduïts en les ecobotigues, les agrobotigues i altres fórmules autogestionades de consum ecològic i responsable, els supermercats cooperatius tenen l'ambició de trencar les fronteres del consum agroecològic, i democratitzar l'accés a productes d'una qualitat que actualment acostumen a tenir uns preus prohibitius si es consumeixen des dels establiments especialistes, o bé requereixen nivells de militància a través de grups de consum que difícilment són suportables si no es disposa de gaire temps.

Triple condició de sòcia

A banda d'oferir una àmplia gamma de productes i serveis, basant-se en el format per excel·lència del consum detallista com són els supermercats (amplis horaris de compra, ampli assortiment i gammes de productes), potser el factor més determinant de l'èxit dels supermercats cooperatius és la triple noció de la figura de la sòcia de consum en forma de propietària, col·laboradora i compradora.

Com a propietària:

Com a qualsevol cooperativa, la condició de sòcia o soci implica la part alíquota de propietat, amb la necessària aportació de capital social i, amb ella, l'acceptació dels estatuts, amb els seus drets i deures cooperatius. La gestió democràtica, sovint en la via de la sociocràcia, aporta un plus de compromís i responsabilitat entre les persones membres que participin en els diferents espais de cooperació i en les deliberacions i decisions assembleàries. La transparència i l'accés a la informació a tots els àmbits dins la cooperativa esdevé una condició que necessàriament cal preservar.

Com a col·laboradora:

Si bé existeix un mínim equip professional que garanteix l'execució, la coordinació i la continuïtat del supermercat com a empresa, totes les sòcies de consum es comprometen a dedicar una petita porció del seu temps a tasques de funcionament del supermercat, ja siguin comunitàries o operatives. La fórmula més habitual consisteix a fer torns de 3 h cada 4 setmanes, en modalitat periòdica o flexible; es pot optar a horaris per a totes les agendes i a serveis adaptats a les aptituds i capacitats de cadascú.

Tret de situacions acceptades comunitàriament i amb la major adaptació possible a les capacitats i les disponibilitats, aquesta condició és universal i ineludible; així s'estableix un criteri igualitari entre totes les sòcies que dona molta consistència comunitària al projecte. En clau de reciprocitat, que tothom hi participi obliga tothom a participar-hi, i a fer-ho amb la qualitat i responsabilitat que s'espera rebre quan es vagi a fer les compres en el supermercat.

D'altra banda, aquesta col·laboració permet a la cooperativa reduir la partida global de despesa laboral, que acostuma a ser la més elevada en un supermercat, la qual cosa fa que el marge comercial dels productes en venda pugui ser més ajustat.

Més significativament, també possibilita el coneixement *triples endins* del supermercat, la presa de consciència de tot el que pressuposa el seu bon funcionament, l'establiment de relacions entre sòcies i, en definitiva, el desenvolupament d'un sentiment de pertinença i responsabilitat comunitària.

Com a compradora:

I aquí rau la mare dels ous: aquesta vinculació redunda en la fidelització de les persones sòcies en el seu supermercat, ja que dediquen una part significativa del seu pressupost alimentari a la compra d'uns productes bons, carregats de valors i més assequibles, que realment resulten més propers i merescuts des de la cooperació activa de tothom.

Si el projecte arrela i persevera guanyant sòcies i fidelitzant compres, s'estableix un cercle virtuós en el qual, des d'una creixent facturació i un progressiu millor compte de resultats, s'hi podran trobar productes cada vegada més diversos i assequibles.

Super La Louve París.

Supermercats amb valors

Però més enllà d'aquesta base comunitària dels supermercats cooperatius, podem trobar altres elements que els caracteritzen:

En primer lloc, la seva vocació d'accessibilitat i d'obertura a totes les persones que vulguin acceptar la proposta cooperativa, amb una especial atenció a la inclusió de col·lectius en situació de penúria econòmica o per qualsevol altra condició; es busca maneres de fer-los sentir més integrats, com ara l'oferiment de productes del seu origen cultural.

Parlem també de processos, com ara la confecció participativa de l'assortiment de productes; es flexibilitzen els criteris de selecció partint de les necessitats de la comunitat de sòcies. Les seves vendes determinaran si un determinat producte és viable en el supermercat. Tot i que això pot incloure qualsevol producte, l'experiència dels supermercats cooperatius ja consolidats demostra que la majoria de sòcies aposta per productes molt afins als criteris de selecció definits pel projecte com són, entre d'altres, la priorització de productes de proximitat i d'explotacions respectuoses amb la vida i la sostenibilitat dels ecosistemes i la biodiversitat.

Quins productes?

De tota manera, les propostes globals passen per flexibilitzar els tipus de productes en funció de les diferents famílies: agroecològics amb o sense segell en productes frescos (fruita, verdura, lactis, carnis...), basant-se sobretot en el coneixement i la confiança amb el productor o la productora; diversitat d'opcions eco i no eco en productes envasats o secs (granel) per tal de satisfer no solament les diferents butxaques, sinó també les diferents preferències de consum.

Tot plegat, vetllant per la minimització dels residus en la distribució i comercialització dels productes, així com la reducció del malbaratament alimentari que se'n deriva.

Complementàriament, es planteja tenir cura de les relacions comercials i de les condicions productives dels productes, cercant preus justos amb beneficis compartits o condicions dignes de treball per a totes les parts implicades. Es busca, a més a més, l'establiment de partenariats corresponsables amb els sectors productors, amb el benefici qualitatiu associat a una relació privilegiada de confiança i afecte mutu.

En definitiva, els supermercats cooperatius són noves eines de foment de l'economia social i solidària a tots els nivells de funci-

onament, també en els sistemes de distribució o en els subministraments i contractes de serveis.

Se cerca també la vinculació comunitària cap enfora, dins el mateix barri o entorn local, tant pel que fa a altres agents socials com empresarials o institucionals, i actuant com un agent més de vertebració territorial.

Ni obvi ni senzill

Tot i que el model pot resultar enginyós, no és gens obvi ni senzill.

Els equips impulsors treballen sovint des del voluntariat i amb molt per aprendre; cal un lideratge compartit i determinat, així com un progressiu empoderament comunitari; calen molts recursos, sobretot econòmics, per també poder disposar d'un espai adaptat, correctament equipat i prou ampli per encabir, no sols la sala de vendes àmplia i atractiva, sinó també els espais d'ús comunitari, oficines, sales accessòries i magatzems suficientment grans per tenir a disposició els productes comprats a gran escala que permetran uns preus també més ajustats.

Cal sumar sòcies en el projecte i cal mobilitzar, coordinar i mantenir viu l'esperit comunitari amb encert i amb capacitat pedagògica per transmetre també l'experiència passada, els criteris i les experteses acumulades i empoderar tothom en l'esdevenir cooperatiu.

Tot plegat no deixa de tenir la seva complexitat, que també va creixent a mesura que el projecte pren forma i es concreta en una realitat cada vegada més tangible i, fins i tot, quan finalment comença a funcionar en productiu.

En aquests contextos, conjugar la perspectiva purament empresarial amb la necessitat de preservar la bona sintonia, coordinació i criteris compartits és encara més important i transcendent entre l'equip professional, l'equip de sòcies més implicades i el conjunt de sòcies que aportaran les seves hores en el funcionament operatiu del supermercat.

Especialment en aquests moments és fàcil que es produeixin tensions i dificultats entre totes aquestes parts, però el repte, la gràcia i la potencialitat d'aquests projectes és precisament la capacitat d'abordar les diferents situacions sense perdre de vista els valors inspiradors, des de la cura interpersonal, de manera àgil, empàtica i resilient.

Juntament amb la complexitat de la proposta, trobem una impressionant fortalesa comunitària que genera molta energia, intel·ligència col·lectiva i moltíssima competència si s'aconsegueix

establir aquesta important connexió entre les sòcies respecte del projecte cooperatiu i respecte de la pròpia col·lectivitat.

Complementàriament, la intercooperació oberta i dedicada entre els supermercats cooperatius ja consolidats i els que comencen també és un factor clau que contribueix a fer el procés d'implantació més planer i sostingut. Les trobades entre els supermercats cooperatius, la compartició de documentació i *know-how*, reunions pràctiques o les col·laboracions per desenvolupar noves eines són intercanvis generosos d'autèntica solidaritat que avui dia resulten força inaudits.

I per què ara?

Fa molt de temps que des de diferents instàncies científiques i ecologistes ens alerten dels perills de les nostres formes de vida productives i consumistes, basades en lògiques mercantilistes desmesurades, que responen al principi bàsic del creixement econòmic, sense tenir en compte les externalitats que tots aquests sistemes produeixen en el nostre planeta, els seus ecosistemes i la seva biodiversitat.

Però les crisis ja són aquí: ja ens trobem en emergència climàtica, ja patim situacions extraordinàries i testimoniem fenòmens naturals devastadors cada vegada més extrems i freqüents. La crisi energètica i de recursos naturals amb què sustentar la nostra forma de vida actual també comença a treure el nas com un tsunami que s'apropa. Per no parlar de les crisis socioeconòmiques o ètiques que s'amaguen rere les façanes impol·lutes de molts establiments comercials. Per tant, clarament haurem de canviar moltes coses per poder adaptar-nos als col·lapses que venen i que desarticularan els nostres sistemes de vida.

Més enllà de les tímides mesures legislatives, administratives o comercials que s'estan adoptant per encarar aquestes situacions, molta gent és conscient de la seva insuficiència i evidents limitacions per respondre adequadament als reptes que tenim al davant.

En els temps que corren, projectes com els supermercats cooperatius i participatius suposen un clam de resposta i marc d'actuació possible des de la ciutadania per tal d'empènyer i urgir canvis molt més amplis i transformadors.

La nostra salut, mitjançant la nostra alimentació, ens remet directament a la salut del nostre entorn. Que els sistemes d'alimentació que ens abasteixen es regeixin pel sentit públic comú, tant pel que fa a sensatesa com a interès comunitari, tant en la seva forma de produir els aliments com en la de comercialitzar-los i consumir-los, ja és un imperatiu improrrogable.

Tant de bo que la celebració a Barcelona de la Capitalitat Mundial de l'Alimentació Sostenible ajudi a despertar consciències i atraure mirades atentes a tots els efectes perjudicials que suposa el consum de productes alimentaris industrialitzats, viatgers, fora de temporada, ultraprocessats, extrets de sistemes naturals forçats a produir per sobre de les seves possibilitats i a costa dels seus desequilibris biològics i de l'extinció de milers d'espècies animals i vegetals.

El confinament va mostrar-nos la gran capacitat regenerativa que té la naturalesa. Aprenem d'ella i, sobretot, acompanyem-la remesurant les nostres necessitats materials i el nostre antropocentrisme. En tant que emprenedores, comerciants, compradores o vianants tenim un gran poder demostratiu de crítica reconstructiva que podem articular cap a sistemes de lògica comunitària més resilents, reparadors, i en definitiva, sostenibles i de futur.

Assemblea de FoodCoop Barcelona a finals de 2019.

LES NOVES ECONOMIES A LA RURALITAT

Judit Pardos i Jordana
Núria Alamon i Beas
Raiels, SCCL
@raiels_

Solsonès

RAIELS

Els reptes del món rural català

El diagnòstic de la situació del món rural mostra un desequilibri territorial, econòmic i social. Les zones rurals presenten reptes tan destacats com fer front a l'envelliment de la seva gent, frenar l'èxode juvenil, mantenir els serveis del benestar, apoderar col·lectius menys visibles com les dones o el jovent, aconseguir que la connectivitat de qualitat sigui possible a tots els racons del país i, en definitiva, garantir una igualtat de drets i de serveis que freni el despoblament, retengui la seva població i atregui nou talent que arrel·li als territoris rurals. No són reptes fàcils, perquè qui els ha de fer front, a primera línia, són municipis molt petits i amb molt pocs recursos humans, tècnics i econòmics.

L'envelliment com una oportunitat

Segons dades del 2019 de l'Observatori del Món Rural (OMR), els indicadors demogràfics palesen que més d'una cinquena part de la població rural sobrepassa els 65 anys i, d'aquesta, el 20% està sobreenvellida, amb més de 85 anys, i és principalment femenina.

L'envelliment de la població incrementa de complexitat en les zones rurals. La concentració dels equipaments i serveis en les capitals de comarca o els municipis més poblats, la dificultat de mobilitat agreujada per un transport públic deficient o inexistent, i una menor oferta i accés a serveis especialitzats condicionen

la voluntat majoritària de la gent gran, que és el desig de poder envellir a casa, al poble. El repte passa per trobar solucions innovadores que posin les persones al centre i afavoreixin aquest envelliment. Solucions que permetin dotar de serveis de proximitat els pobles i acostar-los a la gent gran amb una nova mirada que posi el focus en les seves necessitats i desitjos, alhora que es generi una oportunitat d'ocupació per a la gent del territori.

La dona al món rural i l'emprenedoria femenina

L'escenari del món rural està caracteritzat per un predomini dels homes, ja que, de mitjana, les dones representen el 49,2%, mentre que a l'entorn urbà representen el 51,1%. Aquesta diferència s'incrementa en els municipis rurals amb menor oferta de serveis i sovint més allunyats de nuclis majors de població, on la masculinització de la població és més elevada per un augment de l'èxode de dones davant d'unes menors oportunitats laborals i personals. Per sectors econòmics, la gran majoria de les dones ocupades al món rural ho estan als serveis, ja que la resta de sectors econòmics són predominantment masculins, amb una important segregació horitzontal de l'ocupació.

En els últims anys, però, el paper de les dones emprenedores està assolint cada vegada més protagonisme en l'economia rural.

En aquest entorn, a Espanya un 54% de les persones que decideixen emprendre un negoci són dones, davant d'un 46% d'homes, mentre que si parlem del món urbà, el percentatge de dones empresàries és del 30%, davant del 70% d'homes (Global Entrepreneurship Monitor España). En aquest sentit, cal, a més d'una reruralització del medi rural, una refemenització que permeti tenir referents empresarials femenins i vèncer les desigualtats de gènere i territorials.

Retenció del jovent i atracció del talent

Segons l'Observatori del Món Rural, les zones rurals catalanes tenen 2,6 punts menys de població jove (menor de 35 anys) que les zones urbanes, i aquest percentatge s'ha mantingut en el 2018 i al 2019. L'èxode juvenil és una realitat en els territoris rurals a causa d'un conjunt de factors diversos com ara l'existència de menys ofertes laborals qualificades que empenyen el jovent a marxar a les ciutats, però també responen a altres motius, més complexos, com la manca d'habitatge assequible, les dificultats d'accés a la terra o la complexitat d'un relleu generacional real tant pel que fa a negocis familiars com en els àmbits polític i de lideratge.

Per retenir el jovent al món rural, cal enfortir una sèrie d'elements intangibles com l'autoestima, la identitat, la participació, l'emprenedoria o el lideratge. Necessiten que confiïm en ells i en les seves possibilitats de futur, han de poder dir i ser escoltats, fer i ser respectats, i han de sentir-se vinculats i arrelats. En aquest sentit, cal aplicar polítiques que afavoreixin la retenció del jovent al món rural ja des de la infantesa, on és més fàcil treballar el vincle i l'arrelament. L'escola és un element essencial per no perdre la identitat dels pobles. Sense escola, el futur d'un poble és certament incert. Tanmateix, el procés identitari que comença a l'escola no s'ha de refredar a l'adolescència per tal que al moment de la joventut hagi pogut arrelar.

Serveis del benestar

La situació actual de molts municipis rurals pel que fa als serveis del benestar és força precària, ja sigui per deficiències o, fins i tot, absències de determinats serveis que són essencials per a la millora de la qualitat de vida del veïnat d'aquests territoris. La falta de serveis públics de primera necessitat és una realitat al món rural i una de les causes principals del despoblament.

Tanmateix, quan parlem de serveis del benestar, no ens referim només a serveis sanitaris i educatius o al transport públic, sinó també al comerç, l'habitatge o l'oferta cultural i d'oci per poder tenir una vida de qualitat en un entorn rural. En aquest sentit, les botigues dels pobles van més enllà de la seva activitat comercial i tenen un rol social i relacional importantíssim, en especial per a la gent gran. El cas de l'habitatge, però, mereixeria

La cooperativa de dones Raiels treballa per afrontar els reptes del territori i generar desenvolupament local

A més d'una
reruralització del
medi rural, cal una
refemenització que
permeti tenir referents
empresarials femenins i
vèncer les desigualtats
de gènere i territorials.

un article per ell mateix. La manca d'oferta d'habitatge de primera residència digne i assequible als pobles és una de les principals causes actuals de l'èxode juvenil, frena l'arribada de nova població i està agreujant la problemàtica del despoblament. És un dels aspectes que generen una preocupació més gran als mu-

nicipis rurals. Els ajuntaments tenen poques eines per incidir en aquesta problemàtica, tot i que estan començant campanyes de conscienciació adreçades a particulars per donar a conèixer diferents models d'accés i tinença d'habitatge alternatius a més a més de la compra i el lloguer.

Connectivitat i digitalització

Les xarxes i les infraestructures de les telecomunicacions són, igual que les carreteres, les línies de tren o les xarxes elèctriques, infraestructures bàsiques per tal d'assolir la cohesió social i territorial de Catalunya com

a país. En el món rural en concret, una bona connexió a Internet és imprescindible: per als negocis, per al teletreball, per als serveis, per als estudis o també per a l'oci. Tot i així, la connectivitat al món rural presenta moltes deficiències i el repte és fer arribar aquestes infraestructures tecnològiques a tots els racons del país i a totes les persones, visquin on visquin, per més aïllades que estiguin. No oblidem que l'accés a les TIC és un dret fonamental de les persones i s'ha de poder garantir també al món rural. En aquest sentit, si bé el programa de desplegament de fibra òptica del govern català va avançant, no serà immediata aquesta cobertura a tot el territori del país i tampoc les grans operadores estan interessades a donar servei a nuclis disseminats i cases aïllades per la manca de rendibilitat econòmica que els representa.

RAIELS

La manca d'oferta d'habitatge és una de les principals causes de l'èxode juvenil.

Solucions innovadores

Les economies tradicionals mesuren el seu desenvolupament i el seu èxit partint del producte interior brut (PIB), merament en termes econòmics. Tanmateix des de fa uns anys, estan emergint altres maneres de fer economia amb valors que van més enllà del benefici econòmic, com ara el benefici comú, la solidaritat, l'impacte social i ambiental, entre d'altres. Són l'economia social i solidària, l'economia feminista, l'economia verda, l'economia col·laborativa, l'economia *silver*, l'economia de les cures, l'economia creativa, l'economia circular i l'economia blanca o digital, principalment.

La majoria d'activitats econòmiques vinculades a aquestes noves economies han aparegut primer en entorns urbans i s'estan desplegant recentment a les zones rurals, encara de forma molt embrionària, però amb molt potencial de futur.

El desplegament d'aquestes noves economies a la ruralitat ha de tenir en compte la integració i comprensió de les activitats econòmiques tradicionals de les zones rurals que les acullen, així com la seva sostenibilitat integral.

Quines d'aquestes noves economies poden contribuir a aportar solucions innovadores davant dels reptes del món rural català?

Sovint no es tracta d'un model econòmic concret i únic, sinó que poden ser una mescla de diferents corrents que aporten

Des de fa uns anys, estan emergint altres maneres de fer economia amb valors que van més enllà del benefici econòmic, com ara el benefici comú, la solidaritat o l'impacte social i ambiental.

plantejaments disruptius i innovadors per buscar solucions a reptes complexos. Trobem economies per afrontar el repte de l'envelliment, veient-lo no com un problema sinó com una oportunitat de millora de la qualitat de vida per a les persones grans i alhora de creació d'ocupació. Així, l'economia *silver* o platejada s'orienta a les activitats econòmiques tant de productes com

serveis adreçats a una franja específica de població que són les persones de 50 anys en endavant. Per tant, fa referència a tot allò que poden necessitar les persones grans i, de forma específica, en un entorn rural, també significa poder allargar l'envelliment a casa gràcies a serveis de proximitat que el fan possible.

Per la seva banda, l'economia de les cures tracta de fer visibles activitats bàsiques que el món laboral no acostuma a valorar econòmicament ni socialment, sovint associades a les dones. Activitats encaminades al sosteniment de la vida, com el treball de cures i el treball reproductiu. L'atenció a la gent

gran és una d'aquestes activitats, sovint exercida per persones en situació irregular i amb poca qualificació. Poder dignificar la feina d'aquestes professionals de les cures i atenció a la gent gran és un deure social.

Hi ha altres economies que posen el focus en la vessant social, com ara l'economia social i solidària que prioritza la satisfacció de les necessitats de les persones per sobre del lucre. Orientades

RAIELS

L'economia *silver* o platejada s'orienta als productes i serveis adreçats a la franja d'edat de la gent gran.

a valors com ara l'equitat, la solidaritat, la sostenibilitat, la participació, la inclusió i el compromís amb la comunitat, promouen un canvi social de model econòmic. O també l'economia feminista, que inclou la perspectiva de gènere per aconseguir la igualtat d'oportunitats, tan necessària en el món rural.

Una altra de les noves economies amb encaix rural que pivota sobre la comunitat és l'economia col·laborativa, que se centra a plantejar un nou model econòmic sota la premissa de l'intercanvi de productes i serveis per formar una xarxa o comunitat amb l'objectiu d'un benefici comú. Exemples com el transport compartit, el *coworking* (cotreball), el *coliving*, l'intercanvi de productes i serveis, entre d'altres, es fonamenten en aquests principis.

Sovint, en aquest nou tipus d'organització i de plantejament econòmic, hi entra en joc la tecnologia. Per tant, una de les noves economies a tenir presents és l'economia blanca o digital. Es tracta d'una nova economia enfocada al món digital amb elements destacats com les *startups* i els petits negocis de base tecnològica. Tecnologia digital que obre noves possibilitats com el teletreball, els espais de cotreball rural o els nòmades digitals; en definitiva, noves possibilitats professionals que permetin viure i treballar des del món rural amb connexió constant a qualsevol indret del món.

També n'hi ha que posen l'èmfasi en la qüestió ambiental, com ara l'economia verda o l'economia circular. La primera s'orienta

a posar en pràctica alternatives de producció encaminades a minimitzar els efectes i l'amenaça del canvi climàtic. Per la seva banda, l'economia circular té com a premissa que allò que abans es considerava un residu esdevingui un recurs dins el mateix sistema productiu, a partir de diferents mecanismes: reutilització, reparació, reciclatge, valorització, entre d'altres. Aquests models econòmics també obren la porta a nous models de negoci en entorns rurals que ajudin a gestionar el territori i a millorar el seu

estat, com per exemple, la biomassa a partir de la gestió sostenible dels boscos.

I, per finalitzar, no oblidem dos dels aspectes cabdals per a la innovació, com són la creativitat i el talent. Per això, l'economia creativa també té un lloc al món rural català, tant les activitats econòmiques vinculades a les indústries culturals (gestió cultural i patrimonial, artesanía, arts escèniques i visuals, arts plàstiques, fotografia, cinema, mitjans audiovisuals o editorials) com les activitats vinculades a les indústries creatives (disseny, arquitectura, publicitat, moda o tecnologia digital).

En definitiva, pensem que el desenvolupament d'aquestes noves economies amb encaix al món rural ha de contribuir a reduir la desigualtat d'oportunitats entre el món rural i el món urbà, a difuminar la línia imaginària que separa i diferencia aquests dos mons i generar vasos comunicants que els enllacin i uneixin, i sobretot, a aconseguir el necessari i just reequilibri territorial.

L'economia verda i l'economia circular obren la porta a nous models de negoci en entorns rurals que ajuden a gestionar el territori i a millorar el seu estat.

Una història de l'autogestió

Ricard Pedreira
Economista

El llibre tracta de diferents moments històrics en què l'autogestió i les cooperatives han substituït les organitzacions capitalistes en el món i els resultats que han obtingut en la seva implantació i continuïtat. Des de les primeres cooperatives i la Comuna de París, passant per les experiències de la Revolució Russa, els consells obrers de la Primera Guerra Mundial i l'experiència de les col·lectivitats prèvies a la Guerra Civil espanyola. L'autor, Andrés Ruggieri, nascut a l'Argentina el 1967, és antropòleg social i investigador a la Universitat de Buenos Aires, sobre les empreses recuperades pels treballadors, entre d'altres.

Com a antecedents, tracta els «falans-teris», de Charles Fourier –allotjaments col·lectius de producció i residència–, que considera el treball com a força de «diversió i de plaer», basat en la lliure elecció de les tasques. També parla de Robert Owen i les seves millores a favor dels treballadors en la seva fàbrica de cotó, sobre serveis comuns, horaris

i treball infantil, entre altres. I, finalment, de Pierre-Josep Prudhom i de la seva concepció de «la propietat com a robatori» i de la seva obra *El principi federatiu*, sobre la descentralització del poder econòmic i de la terra en mans dels treballadors, en base a crèdits públics i gratuïts...

El cos principal d'aquesta part és el tractament dels «Pioners de Rochdale» i de la seva consideració com a cooperativa seminal del procés, i la primera que estableix uns principis que seran seguits pels múltiples experiments que continuaran.

Karl Marx és també un dels motius de l'autor per repassar les seves concepcions, primer contràries i després tolerants sobre l'autogestió. Principalment per estar enquadrades dins del sistema capitalista i no donar suport explícitament a la lluita de classes.

Finalment la Comuna de París de 1871 –que durà 60 dies– és mostrada com una breu generalització de l'autogestió

en la qual es van aprovar decrets, entre d'altres, per autogestionar fàbriques, crear guarderies, decretar la laïcitat de l'Estat, la remissió de lloguers impagats i l'abolició d'interessos dels deutes de primera necessitat. Però curiosament no es va tocar el Banc de França. L'exèrcit reialista es va encarregar de massacrar el «primer desafiament concret i seriós al capitalisme».

Les condicions de vida dels camperols i dels treballadors industrials i la repressió política del règim del tsar Nicolau II de Rússia portà a la presa del poder del règim revolucionari, començant a Petrograd (avui Sant Petersburg). Els consells dels treballadors, sortits de les empreses i de les agrupacions de treballadors, es van fer càrrec del poder i van implantar en un principi l'autogestió de base i el control de la producció. Però a poc a poc la dictadura del partit bolxevic va impulsar el domini del treball des de l'estat, passant de la revolució democràtica a la dictadura.

La fi de la Primera Guerra Mundial i l'exemple dels soviets portà a diferents experiències autogestionàries a Alemanya, Hongria i Itàlia, principalment.

A Alemanya s'enfronten la socialdemocràcia reformista amb la rebel·lió obrera, provocada per l'esgotament de la Guerra Mundial i l'extremada situació social dels treballadors. Els delegats revolucionaris dels sindicats metal·lúrgics de Berlín formen els consells de treballadors, però la formació del Partit Comunista alemany dificulta l'autogestió dels consells seguint la línia soviètica.

A Hongria, la caiguda del comte Karoly el 1919 portà el govern al Partit Socialista Unificat, de gran influència russa, i als consells obrers els imposen rationaments, nacionalitzacions i hi ha un gran desgavell en la política agrària. La burocràcia extrema de la planificació econòmica porta a la dificultat de la gestió obrera. A Itàlia, cal comptar que el nord més industrial, principalment a Torí (Fiat) i al sud més agrari, marquen diferències

en els models d'autogestió. A més, la influència de l'església sempre planeja en totes les situacions. La repressió estatal sobre els obrers industrials i els camperols porta a un bloqueig que no permet entrar en el mercat ni tenir finançament. La situació desembarcarà en el feixisme al Benito Mussolini.

A Espanya el procés és molt similar. Guanyades les eleccions pel Front Popular i segons la seqüència d'Antoni Castells, primer van ser les col·lectivititzacions sense massa control, i després les agrupacions d'empreses per sectors perquè no es fessin la competència. A continuació, es va anar implantant el control econòmic estatal. A la banca se la va nacionalitzar sense control obrer. No pot acabar l'autor sense parlar de Mondragon i del seu naixement en ple règim franquista, gràcies al jove capellà José Maria Arizmendiarieta, que aconseguí el treball conjunt de diverses cooperatives fins a aconseguir una corporació multinacional des del País Basc.

RUGGERI, Andrés

Autogestión y revolución. De las primeras cooperativas a Petrogrado y Barcelona.

Barcelona: Descontrol, 2020

ISBN: 978-84-18283-08-6

318 pàg.

Mides: 21 cm x 14 cm

Aquest llibre el trobareu al
Centre de Documentació
Cooperativa

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Som representativitat

→ **Participació**

Visibilitat

→ **Enfortiment i creació**

Sectors

→ **Territori**

Economies feministes

**Cooperatives
de Treball**

Federació de Cooperatives
de Treball de Catalunya
Premià 15, 1ª planta. 08014 Barcelona
Tel: 93 318 81 62 · Fax: 93 302 18 85

cooperativestreball.coop

Catalunya,

TERRA COOPERATIVA

PROPERES ITINERÀNCIES:

- > **Vilanova i la Geltrú:** Fins al 10 d'octubre.
Centre Cívic La Collada (c. Turbina, 19). Dins la
III Quinzena ESS de Coopsetània, Ateneu Cooperatiu
de l'Alt Penedès i el Garraf. Programa: coopsetania.cat
- > **Granollers:** A partir del 6 de novembre
en el marc de la Fira d'Economia Social
i Solidària de Granollers, de la mà
de l'Associació Fira d'Economia
Social i Solidària de
Granollers.

Si esteu interessades a portar l'exposició
Catalunya, terra cooperativa a la vostra
població o entitat demaneu informació per
correu electrònic a: fundacio@rocagales.cat

PROMOCIÓ 2021

Per a una subscripció a la revista Cooperació Catalana (30€).
Obsequi d'un exemplar del llibre **Catalunya, Terra Cooperativa**.
Subscripcions: <http://www.rocagales.cat/publicacions/cooperacio-catalana/>

www.rocagales.cat co@rocagales.cat 932 154 670

Catalunya, terra cooperativa

DESTRUIR LA MARCA PER CONSTRUIR LA CIUTAT

Mar Masip

Centre de Documentació Cooperativa

@rocagales

Actualment està sobre la taula la reformulació del model de la ciutat de Barcelona, amb l'objectiu d'encarar les mancances de forma i estructura del model actual i que s'han evidenciat i potenciat en la conjuntura actual. Sobre aquest tema, Massimo Paolini en parla des del blog d'*El Salto*, *Perspectivas anómalas*. En el seu article titulat «Barcelona, destrucciones de uso» defineix quin serà el futur de la ciutat si es realitza l'ampliació de l'aeroport, la nova terminal de creuers i la seu de l'Hermitage.

Defensa que en un moment de crisi global en el qual vivim s'hauria de canviar radicalment de model. Tal com anteriorment havia propugnat en l'article «Superilla Barcelona: la ilusión de un cambio real», les ciutats necessiten un canvi profund que s'ha de basar a substituir l'actual economia destructora de la vida per una economia centrada en la vida. Proposa que, en comptes de promoure un projecte com el que s'està impulsant a Barcelona —el qual segons Paolini combina l'ampliació de l'aeroport i la construcció de la nova terminal de creuers amb una operació especulativa disfressada de «cultura», amb l'Hermitage—, s'han de fomentar projectes de ciutat que donin resposta a les necessitats concretes de la població, on es redistribueixin els recursos i s'afavoreixi una economia equitativa. En aquest sentit, és on el cooperativisme i l'economia social i solidària ha de prendre rellevància, ja que són models que tenen per objectiu transformar el model individualista i competitiu per un de col·lectiu, on la mancomunació de forces, l'ajuda mútua i la solidaritat són les encarregades de donar resposta a les necessitats globals a través d'un model on la sobirania està al servei de les persones.

Tal com expressa l'autor, les aparences, els grups de poder, el llenguatge publicitari infantilitzador, el menysteniment de les persones «fragilitzades per una economia destructora» són els protagonistes d'un fals canvi en el qual les institucions ofereixen, en aparença, possibilitats de participació democràtica en l'organització de la ciutat sense involucrar de debò les persones que habiten en els seus barris. Per aquesta raó proposa que s'ha d'eliminar qualsevol inversió per promoure la coneguda «marca Barcelona» i promoure una nova cultura, així com el decreixement per salvar la ciutat de la seva destrucció.

Articles:

Paolini, Massimo, «Barcelona destrucciones de uso» i «Superilla Barcelona: la ilusión de un cambio real» a blog d'*El Salto*: *Perspectivas anómalas*.

Paolini, Massimo, «Barcelona destrucciones de uso» a blog d'El Salto: *Perspectivas anómalas*.

M.M.C. CC-BY-SA 4.0

Relat **Recerca** **Reflexió** **Realitat** **Resposta** **Revista**

**Per gaudir, entendre i aprendre.
Les revistes t'acompanyen sempre, per fer camí.**